

Posudek oponenta diplomové práce

Diplomantka: **Kristýna Hlubučková**

Téma práce: **Zamítnutí žádosti o udělení státního občanství ČR z důvodu ohrožení bezpečnosti**

Rozsah práce: **64 stran (podle normy ČSN 016910); 116055 znaků**

Datum odevzdání práce: **20. ledna 2021**

Vedoucí práce: **JUDr. Jiří Hřebejk, PhD.**

Oponent práce: **Pavel Uhl**

Otázka adekvátní volby tématu s ohledem na jeho aktuálnost, náročnost, potřebné teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Diplomantka si zvolila téma, které je jednak aktuální a jednak svou náročností odpovídá zpracování diplomové práce. Z hlediska aktuálnosti tématu se zvolené téma dotýká problematiky soudních výluk a jejich přípustnosti obecně, což je téma, které je v kontextu permanentní diskuse o přílišné judicializaci společnosti navýsost aktuální. Další oblastí, do které téma zasahuje, je oblast integrace cizinců, což je téma je v poválečné Evropě aktuální permanentně. Stejně tak i problematika bezpečnosti státu je nepochybně důležitá oblast právní úpravy, která je ve stálém sepetí s problematikou ochrany subjektivních práv a zájmů.

Zpracování dílčího tématu, které takto částečně objímá více oblastí, jež jsou z hlediska práva i ústavního práva relevantní, je téma, jež odpovídá požadavkům na diplomové práce.

Formální a systematické členění práce, jazykové zpracování práce, způsob práce s poznámkovým aparátém, seznamem literatury a zpracování dalších doprovodných informací

Práce je zpracována formálně více méně dobře. Mírně metodologicky sporné či matoucí je rozdělení na obecnou část a zvláštní část. Samo rozdělení nezpůsobuje pochyby a je v pořádku. Za sporné pak považují to, že v obecné části se vychází z mnoha podkladů, které se vyjadřují i k obecné problematice. Tento postup je poněkud matoucí metodologicky. Pokud zkoumáme kvalitu a kvantitu nového jevu, v daném případě soudní výluky, která se týká státního občanství a otázky bezpečnosti, bylo by vhodné pojmut obecnou úvodní část jako popis stavu před tím, než byl tento zkoumaný jev do práva vložen. Následně pak odlišnosti a charakteristiky vyhradit do zvláštní části, která se zkoumaným stavem zabývá.

Za další mírný nedostatek považují postup popisující základní parametry současného právního stavu, jenž byl založen třemi rozhodnutími Ústavního soudu. V popisu na stranách 24-28 je popsán obsah nálezů Pl. ÚS 5/16, Pl. ÚS 39/17 a III. ÚS 22/20 (mylně označeného jako Pl. ÚS 22/20, ikdyž na jiných částech práce označován správně), které mají vytvářet právní prostor pro právní úpravu popsanou v diplomové práci. Všechny tři nálezy mají ovšem disenty, které nejsou v této popisné části popsány, byť jejich popis by lépe dokresloval hranici, kterou Ústavní soud vedl při svých úvahách.

Menšinové stanovisko (disent) je v nálezu citován jediný (k nálezu Pl. ÚS 39/17), a to později na straně 32. Ještě dříve na straně 19 pak jsou zmiňována odlišná stanoviska v obecné rovině, bez citace a uvedení obsahu, přičemž není patrné, jestli jsou míněna všechna tři nebo pouze dvě.

Nelze při tom odhlédnout od skutečnosti, že na kontradikci mezi většinovým a menšinovým stanoviskem obou plenárních nálezů je patrná podstata jak myšlenkového štěpení Ústavního soudu tak i samotného názoru, který převládl, jenž by bez menšinového stanoviska nebyl úplný. V případě posledního senátního nálezů (mylně označeného jako plenární) je pak patrný paradox spočívající v tom, že většinové stanovisko tohoto nálezů psala menšina obou předchozích plenárních nálezů, kdežto nositelem menšinového stanoviska senátního nálezů byl příslušník většiny v obou plenárních.

Vývoj všech tří nálezů tak směřoval od myšlenky, že výluka je v pořádku, k myšlence, že když už je v pořádku, je tedy třeba na Ústavním soudě otevřít věcný přezkum odeprání žádosti. Šlo v podstatě o „truc“ plenární menšiny, která našla většinu v jednom ze senátů. Podstatu tohoto vývoje by bylo dobré popsat a vystihnout, což práce úplně nečiní.

V této souvislosti by bylo v práci vhodné zmínit, že tento poslední senátní nález překonal závěry odmítacího usnesení IV. ÚS 1233/18, které bylo vydáno dříve a které je zcela v rozporu s tímto nálezem (III. ÚS 22/20). Diplomová práce totiž s tímto usnesením pracuje v obecné části na straně 16 a odvozuje od něj podstatný prvek právní úpravy, aniž zmiňuje, že tímto nálezem zmíněným později byla právní úprava *de facto* změněna.

Práce také pracuje s usnesením Ústavního soudu ze dne 20. října 2020 sp. zn. Pl. ÚS 19/19, které by bylo také vhodné zařadit do katalogu rozhodnutí, jež dotváří úpravu soudní výluky.

Formální nedostatky nejsou ovšem klíčové pro podstatu práce.

Věcné zpracování problematiky

Věcné zpracování tématu považují za velmi dobré. Diplomátka dokázala vystihnout podstatu právní úpravy a jejího výkladu a tento výklad podrobit kritice z pozic, které jsou zcela obhajitelné v kontextu ústavního pořádku a formální právní logiky. Míra logického zpracování dílčího tématu dokonce přesahuje všechny doposud existující publikované odborné texty, zejména v rozsahu domýšlení praktických důsledků závěrů Ústavního soudu.

Za drobný nedostatek považuji při tom chybějící a při tom významný aspekt hlubší souvislosti s mezinárodním právem, respektive mezinárodním právem, které je součástí ústavního pořádku nebo platného práva. Kritizovaná právní úprava při tom vychází z předpokladu, že udělení státního občanství je z hlediska mezinárodního práva výsostnou a nikým nepřezkoumatelnou úvahou národního státu, kterýžto princip je pak promítán do kontextu národního práva ve prospěch exekutivy neomezené soudní mocí.

Ústavněprávní diskurs (kupodivu i z pozic autorů menšinových stanovisek) pak pomíjí, že udělování státního občanství je do značné míry hmotněprávně determinováno či regulováno některými pravidly mezinárodního práva, jejichž uplatnění v diskusi a následně i zpracování v práci chybí. Tato pravidla pak lze stěží interpretovat, tak, že na oddělení státního občanství není nikdy právní nárok. Mám na mysli především ust. čl. 6 body 3. a 4. Evropské úmluvy o státním občanství vyhlášené pod č. 76/2004 Sb. m. s. a dále pak čl. 34 Úmluvy o právním postavení uprchlíků vyhlášené pod č. 208/1993 Sb.

Práce je jinak velmi kvalitní. Je třeba ocenit, že základní hodnotový závěr práce a její vyústění pohlíží kriticky na závěr, jenž se ustálil v judikatuře Ústavního soudu. Takový postup a závěr vyžaduje určitou míru odvahy.

Témata k diskusi při věcné obhajobě

Při ústní obhajobě dávám diplomantce k úvaze, zda nedoplnit dosavadní kritické zhodnocení právě o oblast souladu s mezinárodním právem. Tedy, zda se aplikace závěrů Ústavního soudu nemůže dostat do situace, kdy by byly porušeny zmíněné závazky mezinárodního práva.

Současně dávám k úvaze, zda nerozvést myšlenku, že nyní ustálená kritizovaná právní úprava ve skutečnosti žádný rozumný účel neplní, protože může vytvářet falešný dojem bezpečí, zejména s ohledem na skutečnost, že orgány tajné služby a policie nejsou žádným způsobem motivovány k závěrům, které by byly odůvodněné, protože nepodléhají žádnému nezávislému přezkumu.

Závěrem

Práci navrhuji hodnotit stupněm „**velmi dobře**“ nebo „**výborně**“, a to podle průběhu obhajoby.

V Praze dne 6. února 2022

.....

Pavel Uhl